

Posudek diplomové práce Bc. Jana Štáštka. Slavnosti vzdoru? Majáles v 50. a 60. letech 20. století v ČSSR. Fakulta humanitních studií UK, Praha 2016. (Vedoucí práce doc. Pavel Himl)

Petr Roubal, Ph.D.

23. srpna 2016

Předložená diplomová práce si klade ambiciózní cíl nově interpretovat částečně již zpracované téma československých majálesů v letech 1956, 1965 a 1966. Dosavadní chápání československých majálesů (v tomto případě téměř výhradně pražských) je řadí mezi kolektivní projevy odporu proti komunistickému režimu. Naproti tomu předložená práce proklamuje ambici pojmout je jako autentickou výpověď studentů o svém vlastním chápání svého postavení ve společnosti adresovaný právě širší společnosti, stejně jako mocenským strukturám. Tento záměr práce překročit dosavadní interpretační rámec zkoumání majálesů je její silnou stránkou. Stejně silným aspektem je i snaha vyrovnat se s teoretickou literaturou, která by poskytla alternativní interpretaci tohoto sociálního jevu. Autor práce demonstroval schopnost porozumět a shrnout hlavní teze klíčových teoretiků konceptů karnevalu a divadla zejména Michaila Bachtina, Johana Huizinga a Ervinga Goffmana. Vzájemné vztahy těchto teoretických východisek ani jejich situování do současné diskuse o konceptech divadla a karnevalu však v práci nenajdeme.

Problém předložené práce ale netkví v teoretických ambicích ani v přístupu k teoretickému rámci, ale v samotném zpracování, či spíše nezpracování konkrétního historického či kulturně-antropologického materiálu. Práce stojí na velice slabém základě několika málo sekundárních pramenů (povětšinou článků) a podobně omezeném počtu primárních pramenů, kterými jsou téměř výhradně nečetné články ve studentských časopisech a denním tisku. Citace archivních pramenů je zjevně pouze dekorativní a archivní fondy nijak k interpretaci majálesů použity nebyly. Při zmíněné chudobě pramenné základny je zarážející, že se autor nepokusil využít rozhovorů s pamětníky jako možného korektivu ostatních pramenů.

Studentské hnutí právě pro svou generační povahu je téměř ideálním tématem pro orálně-historický průzkum. Stejně tak práce vůbec nevyužila bohatou memoárovou literaturu. Ještě větší problém textu spočívá ve vlastním zpracování již tak dosti skromného materiálu. Většinu textu rozebírající majálesy se omezuje na suchý popis událostí a převyprávění pramenů (často si autor nedává ani tuto práci a prameny prostě pouze opisuje), aniž by se je autor pokusil jakkoliv obsáhleji interpretovat (světlou výjimkou je zajímavá polemika s pohledem na majáles jako společenský „ventil“). Mezi teoretickými ambicemi úvodní části práce (která ale ve skutečnosti zabírá větší část celého textu) a vlastním zpracování konkrétního historicko-sociálního jevu tak zeje propast, kterou nijak nepřeklene ani velmi stručný a nepřesvědčivý závěr.

Předložená práce nijak nerozšiřuje naši dosavadní znalost studentského hnutí 60. let a stěží jí také může rozšířit, když vůbec nereflektuje dosavadní bádání o tomto období, ani o dějinách komunismu jako takovém. Kromě několika málo textů vztahujícím se přímo k majálesům autor vůbec historiografii komunismu ať už domácí či zahraniční nevzal v potaz. Neznalost dnes již bohaté historiografie československého státního socialismu, kterou často prozrazují faktografické chyby (opakovaně se dočteme o „procesu s generálem Slánským“), silně kontrastuje s obsáhlou pasáží, ve které (na základě článku Michala Pullmanna) autor udílí čtenářům lekci z toho, jak se správně má ke studiu komunismu přistupovat. Při nezvládnutí základních disciplín historiografického „řemesla“ působí tyto pasáže přímo komicky. Zvláště když obsáhlé výtky vůči totalitárnímu nazírání státního socialismu stojí vedle desítek odkazů na práce Petra Blažka.

Práce také trpí celou řadou stylistických nedostatků: přemíra pasivních vazeb, nedokončené věty, stylistické neobratnosti (časopis Buchar je „problematický“, studenti mají „novější“ názory než jejich rodiče, „dospělec“ místo dospělý), opakování stejných tvrzení na různých místech práce, atd.

Předložená práce tak představuje práci skutečně „liminální“, která je na samém prahu obhajitelnosti. Vzhledem k pozitivům zmíněným v úvodu však navrhuji práci k obhajobě a hodnocení známkou 3.